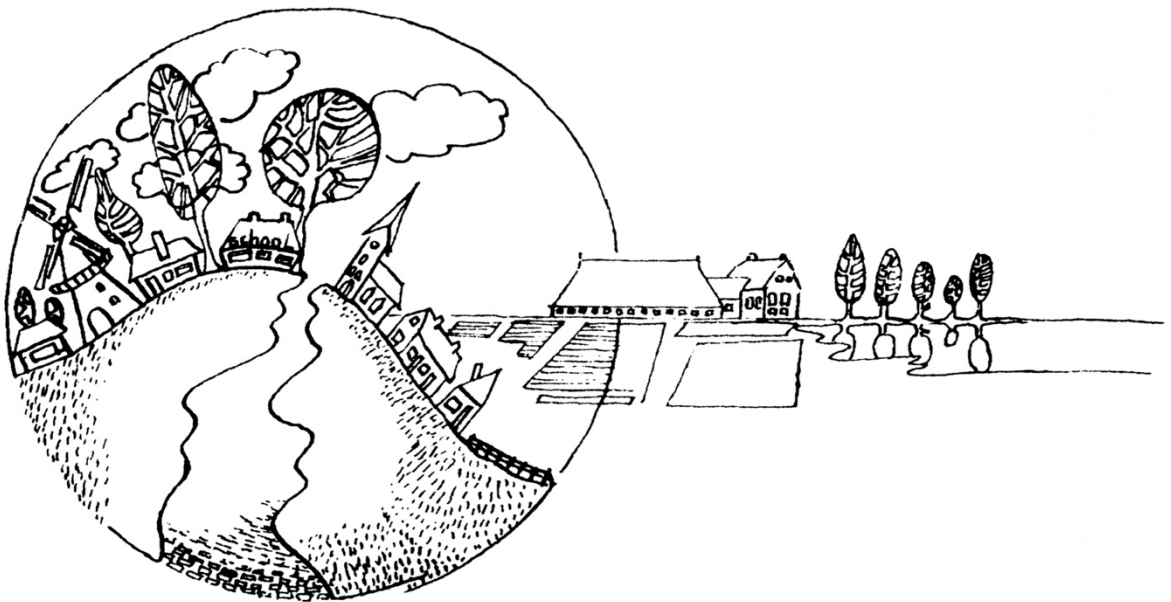

September 2026

CONTACTBLAD

Voor Adorp, Sauwerd, Wetsinge e.o
via www.contactblad.info

Inhoudsopgave

Kopij en overname teksten	1
Kerkdiensten	2
Voor een gesprek of een bezoekje	2
Breien voor UNICEF	2
Officieel meetpunt luchtkwaliteit Sauwerd	2
Dorpswandelingen in Sauwerd van toen	3
Dubbelexpositie in kerk Adorp	4
Boekspots Adorp	5
Dreigende doorbraak Reitdiepdijk door waternood in 1911	6

Kopij en overname teksten

Het Contactblad verschijnt rond het begin van de maand digitaal via www.contactblad.info.

In de zomervakantie wordt of het juli- of het augustusnummer overgeslagen.

Kopij dient uiterlijk de 25^e van de maand aangeleverd te zijn om in het eerstvolgende nummer mee te kunnen.

Iedereen (persoon of organisatie) die kopij aanlevert, stemt in met publicatie in het Contactblad maar blijft zelf de 'eigenaar' van de inhoud. Wie naar aanleiding van de inhoud vragen heeft of (een deel) van de kopij wil overnemen voor publicatie elders, zal dan ook contact moeten opnemen met de auteur (dus de betreffende persoon of organisatie).

Het mailadres van het Contactblad is: contactblad-asw@planet.nl

Kerkdiensten NGK de Hoeksteen

Sep.	6	9.30 u.	-	Ds. H. van Noort	
		14.15 u.	-	Ds. N. Dijksterhuis	
	13	9.30 u.	-	Ds. H. van Noort	<i>Heilig Avondmaal</i>
		14.15 u.	-	Ds. H. van Noort	
	20	9.30 u.	-	Ds. H. van Noort	
		14.15 u.	-	Ds. L.S.K. Hoogendoorn	
	27	9.30 u.	-	Ds. S.W. de Boer	
		14.15 u.	-	Ds. H. van Noort	

ngkdehoeksteensauwerd.nl

Voor een gesprek of een bezoekje

Wilt u een gesprek of een bezoekje neemt u dan contact op met:

06-46084687 ; Janny Heller

Breien voor UNICEF

Met een aantal mensen breien we voor Unicef.

De werkstukken die we maken worden verkocht in de dorpswinkel en in het kerkje van Wetsinge. De opbrengst wordt overgemaakt naar Unicef.

We zijn blij dat mensen ons steunen en ook Unicef is blij.

Mocht u nog garen, hebben wat u niet gebruikt, het is zeer welkom.

We hopen tot ziens, zodat kinderen die door Unicef gesteund worden geholpen kunnen worden met het geld van onze producten.

Lies Eldering

Kerkstraat 16 Sauwerd, 050-3061016

Officieel meetpunt luchtkwaliteit in Sauwerd

Al enige jaren heeft Piet Kampen een officieel meetpunt van het RIVM voor NO₂-Luchtkwaliteit in Sauwerd. De apparatuur staat aan de Kastanjelaan 19. In 2023 is er een jaar lang (als proef) ook PM_{2.5}-Fijnstofmeting gedaan.

De gegevens van deze metingen zijn te vinden op de volgende link:

<https://samenmeten.rivm.nl/dataportaal/>

Onstaborgterrein met slotgracht

De contouren van de gesloopte dorpskerk

Dorpswandelingen door het Sauwerd van toen

Onder begeleiding van één van de dorpsgidsen Goffe Jensma en Bé Kuipers, worden ook deze zomer weer dorpswandelingen in en om Sauwerd verzorgd.

Voor belangstellenden van buiten het dorp alsook voor geboren Sauwerders en nieuwe dorpsgenoten is een verrassende wandeling uitgestippeld door de historie van het oudste deel van het dorp: de wierde. We laten zien hoe het dagelijks leven in de afgelopen eeuw hier verliep.

Belangrijk is ook wat er niet meer is en wat in de grond verborgen ligt of alleen nog in resten zichtbaar: de historie van de roemruchte Onstaborg en de rol van de machtige Onsta's. De plek waar ooit, op de top van de wierde, de middeleeuwse kerk stond biedt nog altijd een tot de verbeelding sprekend uitzicht over de grachten en het borgterrein van de Onstaborg.

De wandelingen zijn steeds op de eerste zaterdag van de maand en worden om de beurt door Goffe Jensma en Bé Kuipers begeleid.

De wandeling duurt ongeveer anderhalf tot twee uur. Ze begint en eindigt vóór de Dorpswinkel aan de Oude Winsumerstraatweg in Sauwerd.

Wie het leuk vindt om buiten de reguliere wandelingen eens mee te lopen op een wandeling door het dorp, kan via whatsapp een afspraak maken met Goffe Jensma, 📞 06 24 33 27 60.

Start: Verzamelen vóór de Dorpswinkel, Oude Winsumerstraatweg 12 in Sauwerd.

Parkeren: Bij de winkel is enige parkeerruimte. Ook kan op het Kerkplein worden geparkeerd.

Aanvang: 14.00 uur.

Kosten: Gratis.

Voor de reguliere wandelingen is opgave vooraf verplicht. Dat kan via:

dorpsgidsen@ubbega.nl of telefonisch via de whatsapp

📞 Goffe Jensma 06 24 33 27 60 of Bé Kuipers 06 81 35 91 76

Vriendelijk verzoek aan degenen die zich eerder, op de jubileumavond van de Historische Kring Ubbega, hebben opgegeven voor een rondleiding om zich alsnog op te geven via het bovenstaand e-mailadres of de aangegeven telefoonnummers.

Dubbelexpositie kerk Adorp met werken van Irene van Noord en Eveline Villerius

In de weekeinden van 19 & 20 september en 26 & 27 september is er in de Dorpskerk een boeiende en verrassende dubbelexpositie te zien. Het gaat daarbij om beelden van Irene van Noord en grafische werken van Eveline Villerius.

De officiële opening van deze expositie is op zaterdag 19 september om 14.00 uur. Sanne Bokkers en Sofia de Hoog verlenen daaraan muzikale medewerking. Ze zingen een aantal stukken a capella.

Tijdens de openingsdagen is de tentoonstelling te bezoeken van 14.00 tot 17.00 u.

De toegang is gratis.

Irene van Noord

Van Noord studeerde eind jaren 70, begin jaren 80 aan Kunstacademie Minerva. Daar haalde ze ook haar lesbevoegdheid, waarna ze docent tekenen werd in het voortgezet onderwijs.

Die functie veranderde na enkele jaren in docent beeldende vorming, waarbij de leerlingen zowel twee- als driedimensionaal werk maakten. Rond 2002 begon ze voor zichzelf beelden te maken van keramiek, een vak dat ze indertijd als bijvak had gekozen. Het boetseren in klei had voor haar daarbij prioriteit.

De werken van Irene van Noord zijn figuratief, waarbij ze vooral werkt vanuit waarneming en verbeelding, maar ook wel met behulp van foto's. Haar voorkeur gaat uit naar mens- en dierfiguren en het uitbeelden van hun expressie.

Elk beeld van haar is uniek. Soms maakt ze wel eerst een miniatuur. Als handtekening kerft ze haar initialen in de klei. Ze vertelt dat het proces van bakken van een beeld spannend is. Iedere keer is het afwachten of het goed is gegaan.

Een aantal van haar beelden is winterhard. Dat houdt in dat ze heel heet en daarmee steenhard zijn geworden. Er kan dan geen water meer in de klei trekken en de beelden zijn daardoor vorstbestendig. Ze kunnen het hele jaar buiten staan. Van Noord vertelt dat ze van robuustheid houdt. 'Een vorm moet 'spanning' hebben'. In de loop der tijd exposeerde ze op verschillende plekken onder meer in Zeeland, Groningen en Drenthe.

Haar keramische werk te zien, als ook een aantal (portret) schilderijen, is te zien op haar website:

<https://www.irenevannoord.nl/>

Eveline Villerius

Eveline Villerius ging na haar opleiding Teken en Handvaardigheid aan Windesheim aan de slag als docent Beeldend. Dat doet ze overigens, en dat al 25 jaar met heel veel plezier. Na haar vijftigste ging ze ook nog naar ArtEZ om er een tweejarige masteropleiding te volgen.

Gedurende alle periodes maakt ze beeldend werk in haar atelier in Ruinen, ze volgde daarnaast diverse workshops en exposeerde ze regelmatig. Villerius verdiept zich graag in diverse technieken zoals litho en daarnaast vindt ze het inspirerend om met diverse materialen en technieken op een natuurlijke manier samen met experimenteren en intuïtie als uitgangspunt te werken. Dat doet ze onderzoekend en pro-

cesmatig. Associatief werkend ontvouwt het thema zich en zo ontstaat er verdieping en gelaagdheid en wordt naar de essentie van het onderwerp gezocht. Ze zoekt daarbij naar technieken en materialen, waarmee ze kan experimenteren en die haar werk versterken. Zo werkt ze o.a. met grafische technieken zoals papierlitho of monotype. Deze vormen het uitgangspunt van haar beeldend werk. De afdrukken worden beschilderd, beplakt, gekopieerd, weer ingekrast en opnieuw afgedrukt. Ze werkt het liefst met een combinatie van materialen.

BOEKSPOTS ADORP

In Dorpshuis Artharpe staan drie boekenkasten, twee in de hal en een derde kast in de 'huiskamer' van het dorps huis. Iedereen mag hier gratis boeken uit lenen, terugbrengen of niet terugbrengen. Een kleine groep vrijwilligers vervangt regelmatig de boeken in de kasten zodat er steeds nieuw aanbod is.

Geschonken boeken

Vrijwilligers van de boekenpost zijn iedere eerste vrijdagmiddag van de maand van 15.00-16.00 uur in Artharpe aanwezig om boeken die u wilt schenken in ontvangst te nemen.

Boeken lenen of brengen kan altijd als het Dorpshuis open is en achterlaten in de box die naast de boekenkasten staat.

We hanteren onderstaande voorwaarden voor het schenken van boeken:

- alleen Nederlandse of in het Nederlands vertaalde romans (geen non-fictie);
- alleen boeken die in goede staat verkeren;
- de medewerkers van de boekenpost beoordelen of een boek geaccepteerd wordt;
- de schenker gaat ermee akkoord dat een boek waar geen belangstelling meer voor is, weggedaan wordt.

Boekspots Adorp was in 2015 oorspronkelijk een initiatief van Biblionet Groningen en is inmiddels een activiteit van Dorpshuis Artharpe in Adorp.

Vrijwilligers zijn: Gaby, Ina, Lydia, Margriet.

Dreigende doorbraak Reitdiepdijk door waternood in 1911

Wie hier een dramatisch verhaal verwacht met zware stormwinden en opgestuwd zeewater dat vanaf de Lauwerszee via het Reitdiep richting de stad golfde, die moet ik vooraf teleurstellen. Een paar decennia daarvoor was het Reitdiep bij Zoutkamp afgesloten. Dat zeewater tot aan de stad kon komen, behoorde toen dus al tot het verleden.

De Reitdiepdijken hadden overigens wel hun waterkerende functie behouden. Maar het leek zeer onwaarschijnlijk dat er weer een dijkdoorbraak zou komen zoals in 1825. In februari van dat jaar kwam het binnendijks gebied even boven Groningen (omgeving Zernike Campus) als gevolg van een stormvloed onder zout water te staan. Het duurde enige jaren voordat het ondergelopen land weer bruikbaar was.

En toch, in 1911 dreigde in datzelfde gebied weer water binnen te dringen via een gat in de dijk. Maar nu bevatte het Reitdiep zoet water en was het volop zomer.

In de zomer van 1911 was het heel lang heel erg droog. Met de situatie van dit jaar vers in het geheugen zal iedereen daar wel een beeld bij hebben. Maar in 1911 was er überhaupt geen aanvoer van zoet IJsselmeerwater mogelijk, immers dat was nog de Zuiderzee. Men was hier dus afhankelijk van lokaal hemelwater en het water dat vanuit Drenthe via Groningen naar zee afgevoerd werd. Het gras en andere gewassen op het land waren er dan ook veel slechter aan toe dan nu.

In augustus 1911 stond het water bij met name de getroffen 'koemelkers' en 'moeskers' aan de noordzijde van de stad figuurlijk tot aan de lippen.¹ En dat leidde tot een zelfbedachte noodgreep: het doorsteken van de dijk om zo water uit het Reitdiep in de sloten te laten lopen.

Men had blijkbaar niet in de gaten dat het vernielen van een waterkering gevaarlijk was en daarom strafbaar. Er zat al een groot gat in de dijk toen de politie (marechaussee) toch nog bijtijds kon ingrijpen. Uiteindelijk kwamen 40 personen voor de rechter wegens het 'opzettelijk en wederrechtelijk (= in strijd met het recht) tezamen in vereniging vernielen en beschadigen van een waterkering' te weten de noordoostelijke Reitdiepdijk te Paddepoel, gemeente Noorddijk (zuidelijk van de toenmalige grens met de gemeente Adorp).

Bijna een kwart van de verdachten werd vrijgesproken, of niet vervolgd wegens gebrek aan bewijs; en een viertal kon kiezen uit of een boete van f 3 of een week tuchtschool. De rest moest een dag de cel in.

De regen liet nog even op zich wachten. Maar het bericht over de onbezonnen actie druppelde daarentegen wel snel door in het hele land.

Reina de Lange

Bronnen:

Archief rechtbank

Kranten

¹ Koemelkers waren kleine boeren met melkvee, die hun zuivelproducten in de stad verkochten. Moeskers deden hetzelfde met de groenten e.d. die ze in hun (moes)tuinen verbouwden.